

PROJEKTAS

Įstatymo Nr. 206/2023 16 straipsnio taikymo gairės. Nuostatos dėl viešojo administravimo institucijoms skirtų kokybiškų prekių pirkimo**1. Tikslas ir taikymo sritis**

2023 m. gruodžio 27 d. Įstatymo Nr. 206 16 straipsnyje „Nuostatos dėl viešojo administravimo institucijoms skirtų kokybiškų prekių pirkimo“ pateikiamos nuostatos, kuriomis siekiama gerinti ir apsaugoti Italijos bei Europos gaminių kokybę, įskaitant tvarumo aspektus, ir skatinti veiksmingą labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių, įskaitant vietos įmones, dalyvavimą viešųjų pirkimų procedūrose.

Todėl pirmiau minėtoje nuostatoje, atsižvelgiant į šias gaires ir jų tikslą bei taikymo sritį, nurodomas *tikslas* „**gerinti ir apsaugoti Italijos bei Europos gaminių kokybę**“, taip pat skatinti dalyvauti atitinkamose viešųjų pirkimų procedūrose **labai mažas, mažąsias ir vidutines įmones, įskaitant vietos įmones**, kaip nustatyta pagal 2005 m. balandžio 18 d. Gamybos veiklos ministerijos ministro dekretą „Mažųjų ir vidutinių įmonių nustatymo kriterijų derinimas su Bendrijos taisyklėmis“, paskelbtą 2005 m. spalio 12 d. Oficialiajame leidinyje Nr. 238, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2023 m. spalio 17 d. Europos Komisijos paskelbta Direktyva (ES) 2023/2775, kuri 2023 m. gruodžio 21 d. paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šios gairės taikomos perkančiųjų organizacijų, nurodytų I priedo 1 straipsnio a punkte, inicijuotoms procedūroms. 1. (*Subjektų, sutarčių, procedūrų ir priemonių apibrėžtys*, buvusi 2023 m. kovo 31 d. Įstatyminio dekreto Nr. 36 13 straipsnio 6 dalis) dėl prekių tiekimo.

2. Nuorodos į konteksto reglamentavimo sistemą

Minėto 16 straipsnio 1 dalyje tiek, kiek joje numatyta, kad šiose gairėse nurodomi gaminių kokybės lygio vertinimo kriterijai, įskaitant su tvarumu susijusius aspektus, kuriuos perkančiosios organizacijos taip pat vertins remdamosi aplinkosaugos, socialinių bei darbo prievolių laikymusi, be kita ko, visų pirma ir aiškiai daroma nuoroda į Direktyvos 2014/24/ES X priedą, taip pat atsižvelgiant į Įstatyminio dekreto Nr. 36/2023, kuriuo nustatomas Viešųjų pirkimų kodeksas (toliau – Kodeksas), 57 straipsnio 2 dalies nuostatas.

Konkrečiai, jame nustatyta, kad perkančiosios organizacijos ir koncesijas suteikiantys subjektai padeda siekti aplinkosaugos tikslų, nustatytų Veiksmų plane dėl vartojimo aplinkos tvarumo viešojo administravimo sektoriuje, per techninių specifikacijų ir sutarčių sąlygų, esančių minimaliuose aplinkosaugos kriterijuose (MEC), įtraukimą į projekto ir konkurso dokumentus, kaip nustatyta Aplinkos ir energetinio saugumo ministerijos dekretu.

Kalbant apie faktinį labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių, įskaitant vietos įmones, dalyvavimą viešųjų pirkimų procedūrose, tikrai reikėtų remtis Kodekso 58 straipsnio formuluote, pagal kurią sutartys skirstomos į funkcinės, veiklos rezultatų arba kiekybinės dalis pagal darbų, paslaugų ir prekių kategorijas ar specializacijas: skelbime apie pirkimą

perkančiosios organizacijos pagrindžia negalėjimą padalyti sutarties į dalis atsižvelgiant į Europos principus dėl vienodų sąlygų mažosioms ir vidutinėms įmonėms skatinimo. Be to, dalijant į dalis, atitinkama vertė turi būti pakoreguota, kad būtų užtikrinta veiksminga galimybė dalyvauti labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms; nedarant poveikio draudimui dirbtinai skaidyti į dalis, perkančiosios organizacijos tame pačiame įstatyme nurodo kokybinius arba kiekybinius kriterijus, kuriais faktiškai vadovaujamosi skaidant į dalis.

Vadovaudamasi to paties 16 straipsnio 2 dalies nuostatomis, tarp kriterijų, vertinant Kodekso 108 straipsnio 4 dalyje nurodytą ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, perkančioji organizacija gali atsižvelgti į tai, kiek kiekviena pasiūlymą sudaranti prekė atitinka šiose gairėse nustatytus kokybės parametrus.

Šioje nuostatoje numatyta, kad konkurso dokumentuose turi būti pateikti konkurso laimėtojo nustatymo kriterijai, kurie yra svarbūs atsižvelgiant į sutarties pobūdį, dalyką ir savybes. Visų pirma toje pačioje dalyje nustatyta, kad ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas, nustatytas remiantis geriausiu kainos ir kokybės santykiu, turi būti vertinamas remiantis objektyviais kriterijais, pavyzdžiui, kokybiniais, aplinkos ar socialiniais aspektais, susijusiais su sutarties dalyku. Taip pat numatyta, kad perkančioji organizacija, siekdama užtikrinti, kad būtų veiksmingai nustatytas geriausias kokybės ir kainos santykis, vertina kokybinius pasiūlymo elementus ir nustato kriterijus, kuriais užtikrinamas veiksmingas konkurencinis techninių profilių palyginimas. Specialios nuostatos nustatytos IT prekių ir paslaugų pirkimams.

3. Bendrieji principai ir gairės

Perkančiosios organizacijos užtikrina, kad, vykdant su prekėmis susijusias pirkimo procedūras, taip pat taikant jau galiojančias taisykles, pagal kurias, kaip minėta pirmiau, reikalaujama pasižymėti konkretiems sektoriams taikomais reikalavimais, būtų skatinama kokybė, suprantama plačiaja prasme, kaip apimanti tiek Italijos, tiek Europos produktų aplinkosauginį ir socialinį tvarumą, teikiant reikalavimus ir premijos balus; tuo pat metu tokiu pačiu būdu užtikrina dalyvavimą tose pačiose procedūrose labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms, taip pat vietos įmonėms, darančioms poveikį aplinkos tvarumui: pavyzdžiui, vykdant su tiekimu susijusią veiklą (vežimas, atidavimas eksploatuoti ir (arba) eksploatavimas, atliekų susidarymas, galimos pakartotinio naudojimo ir perdirbimo procedūros ir kt.); taip pat bus skiriami premijų balai už gaminio kokybę socialinio tvarumo požiūriu, atsižvelgiant į darbo santykius ir lygias galimybes – pavyzdžiui, aukščiausią arba žemiausią lygį, taip pat pasiektą per ankstesnes sutarčių skyrimo procedūras, praktiką, kuria užtikrinamos lygios galimybės ir darbo sąlygos arba jaunimo užimtumas – arba kokybės savybės (galimą savanorišką kokybės ir kilmės ir (arba) atsekamumo ženklą).

Šiuo tikslu perkančioji organizacija pirmiausia nustatys specifinius poreikius ir prekių pirkimo tikslą, vėliau įvertindama kriterijų ir parametų nuoseklumą bei aktualumą prekių kokybės vertinimui, kaip numatyta šiose gairėse, atsižvelgiant į nustatytus tikslus.

Trečiajame etape ji įvertins atskirų kokybės vertinimo kriterijų ir parametų rūšies ar lygio proporcingumą, atsižvelgiant į sutarties skyrimo procedūros tikslą, rūšį ir paskirtį.

Skelbime apie pirkimą arba skelbime apie procedūrą ir apskritai konkurso dokumentuose, kad konkurso dalyviai galėtų pateikti informaciją pagrįstą pasiūlymą, o konkurso komisija galėtų įvertinti pasiūlymus atsižvelgdama į perkančiosios organizacijos tikslus, būtina, kad kriterijai ir parametrai būtų kuo išsamiau ir tiksliau nurodyti jau skelbime apie pirkimą arba

bet kuriame kitame nutarime, kuriuo pradedama sutarties sudarymo procedūra, taip pat vienodai aiškiai ir analitiniu būdu apibrėžti kokybiniai lygiai, kuriuos atitinka numatyti balai.

Konkurso teisės aktuose taip pat turi būti numatytas poreikis pateikti atitinkamus dokumentus, patvirtinančius konkrečius būdus, kuriais konkurso dalyviai ketina laikytis Direktyvos 2014/24/ES X priede pateiktame tarptautinių socialinių ir aplinkos apsaugos konvencijų sąrašė nustatytų įpareigojimų.

Perkančiosios organizacijos gali apsvarstyti galimybę į konkurso dokumentus įtraukti terminą, iki kurio konkurso laimėtojas turi pateikti techninę ataskaitą su numatytomis priemonėmis, kurias jis įsipareigoja įgyvendinti aplinkosaugos tikslais ir skatinti veiksmingą vietos labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių dalyvavimą. Šios priemonės gali būti susijusios su logistikos optimizavimu siekiant sumažinti su transportu susijusį poveikį aplinkai, taip pat nurodant informaciją, kurią galima rasti tiekimo grandinėse.

4. Gaminių ir jų gamybos kokybės lygio nustatymo kriterijai

Vertinant konkurso metu pateiktus pasiūlymus, ypatingą dėmesį skiriant kokybiniam pasiūlymo elementams stiprinti, būtų galima atsižvelgti į šiuos aspektus kaip galimus vertinimo kriterijus: įmonės sertifikavimą pagal ISO 9001:2015 techninį standartą – Italijoje nacionalinės standartizacijos institucijos UNI priimtą tarptautinį standartą, kuriuo nustatomi standartiniai kokybės valdymo sistemos reikalavimai ir kuris gali būti taikomas bet kuriai didelei ar mažai organizacijai, neatsižvelgiant į veiklos sritį. Kalbant apie kokybinius aspektus, įskaitant įmonės organizacinę struktūrą, šiame standarte nurodomas verslo metodas, kuriuo siekiama nuolat gerinti tiek gamybos sritį, tiek profesinę gerovę. Organizacijos, taikančios UNI EN ISO 9001:2015 sertifikuotą kokybės vadybos sistemą, parodo savo įsipareigojimą siekti didesnio organizacinio veiksmingumo, tiksliai apibrėždamos tikslus ir juos peržiūrėdamos, kai jie yra pasiekti. Nustatant gaminių kokybės lygį, taip pat atsižvelgiant į eksploatacines, aplinkosaugos ir saugos savybes, tikslinga prašyti patvirtinamųjų dokumentų, kuriais remiantis būtų galima patikrinti atitiktį reglamentams arba Europos direktyvoms, susijusioms su ženklinimu CE ženklu, nurodytoms 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011.

Atitiktis techniniam standartui ISO 45001:2018 dėl darbuotojų sveikatos ir saugos taip pat gali būti laikoma vertinimo kriterijumi.

Siekdama patikrinti, ar laikomasi pirmiau nurodytų reikalavimų, perkančioji organizacija gali prašyti atitikties vertinimo įstaigos, nurodytos Reglamente (EB) Nr. 765/2008, atliekamo patikrinimo.

Kai gaminiams, dėl kurių skelbiamas konkursas, netaikomi konkretūs darnieji standartai arba jie nepatenka į minėto reglamento taikymo sritį, tokie gaminiai turi atitikti Įstatyminio dekreto Nr. 206/2005 (Vartotojų kodeksas) reikalavimus, kurie, nors ir nenumato reguliaraus ženklinimo CE ženklu, yra privalomi gaminių saugos ir būtinos prie jo pridamos informacijos atžvilgiu, kad būtų galima lengvai atsekti tiekimo ir gamybos grandines.

Tiekimo kokybės lygis taip pat gali būti nustatomas taikant artumo sąvoką, suprantamą kaip galimas vertinimo reikalavimas, atsižvelgiant į poveikį aplinkai dėl visos veiklos, susijusios su tiekimu, dėl kurio teikiamas pasiūlymas (vežimas perkančiajai organizacijai ir iš jos, prekių atidavimas eksploatuoti ir (arba) eksploatavimas, atliekų susidarymas,

naudotų gaminių pakeitimas ir surinkimas, bet kokios pakartotinio naudojimo ir perdirbimo procedūros ir kt.), ypatingą dėmesį skiriant išmetamo CO₂ kiekiui mažinti.

Vertindama ekonomiškai naudingą pasiūlymą, perkančioji organizacija, taikydamą vertinimo reikalavimo kriterijų, gali skirti balą įmonėms, kvietimo pareikšti susidomėjimą etape pateikusioms poveikio aplinkai analizei, į kurią įtrauktas faktinis energijos suvartojimas visais tiekimo etapais (vežimas perkančiajai organizacijai ir iš jos, prekių atidavimas eksploatuoti ir (arba) eksploatavimas, atliekų susidarymas, naudotų gaminių pakeitimas ir surinkimas, bet kokios pakartotinio naudojimo ir perdirbimo procedūros ir kt.).

Perkančioji organizacija įvertins galimą papildomą balą sąžiningiau dirbančioms įmonėms, visų pirma kiek tai susiję su išmetamo CO₂ kiekio mažinimu.

Reikalavimas konkurso dėl darbų vykdymo ir paslaugų teikimo laimėtojui gali būti tiek sertifikavimas pagal ISO 14001:2015 techninį standartą, tiek registracija EMAS (aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos santrumpa), kurios gali laikytis įmonės, norinčios įvertinti ir pagerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą, laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1221/2009, dar vadinamo EMAS III, kuriuo siekiama pagerinti organizacijų aplinkosaugos aspektus užtikrinant atitiktį galiojantiems aplinkosaugos teisės aktams ir nuolat gerinant aplinkosauginį veiksmingumą.

Šiuose standartuose pabrėžiamas gyvavimo ciklo principas sertifikuojant vadybos sistemą, atsižvelgiant į ekonomines, aplinkosaugines ir socialines gaminio ar gamybos proceso pasekmes per visą jo gyvavimo ciklą, ir parodomas sertifikuotų įmonių įsipareigojimas saugoti aplinką bei nuolat gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą.

Atkreipiamas dėmesys į pageidavimą sutarties skyrimui turėti UNI CEI EN ISO 50001 sertifikatą, kuris susijęs su energijos valdymo sistema, taigi ir su galimu energijos suvartojimo mažinimu gamybos procesuose.

Tai, kas išdėstyta pirmiau, taip pat atitinka 2030 m. Integruotą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą pagal 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1999, kaip numatyta 2021 m. gegužės 31 d. Įstatyminiame dekrete Nr. 77 „*Nacionalinio ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano valdymas ir pradinės priemonės administracinėms struktūroms stiprinti ir procedūroms paspartinti bei racionalizuoti*“.

5. Gaminių kokybiniam tvarumo lygiui vertinti skirti kriterijai

Kalbant apie pasiūlymų vertinimą konkurso procedūros metu, siekiant aplinkosauginio ir socialinio tvarumo, labai svarbu į sutarties skyrimo kriterijus įtraukti atitinkamus būtinus aplinkosaugos kriterijus, pagrįstus tiekiamais gaminiais. Institucija pasirenka, kurie iš MEC sutarties skyrimo kriterijų taikomi tiekiamam gaminiui. Vertinimo kriterijai taip pat gali apimti reikalavimus, susijusius su etine ir socialine svarba.

Gaminių kategorijos, kuriai netaikomas konkretus MEC, atveju galima nurodyti, kad jie turi akredituotus aplinkosauginius ženklus arba sertifikatus (pvz., ES ekologinis ženklas, „Made Green in Italy“ nacionalinė sistema, Aplinkos ir energetinio saugumo ministerijos aplinkosauginio pėdsako vertinimo programa).